

WSPÓLNIE DLA „PAMIĘCI DNI MINIONYCH”

W dniu 12.07.2018r., zakończył się kolejny etap II edycji projektu "Wielokulturowa Pamięć Dni Minionych", podczas którego uczczono pamięć spoczywających na cmentarzu żydowskim w Woli Michowej, a także przekazano skazanym wiedzę na temat prospołecznych wartości płynących z prezentowania postawy tolerancji i zrozumienia odmienności kulturowej lub społecznej.

Wspólnie dla potomnych

Aktualnie realizowana edycja projektu "Wielokulturowa Pamięć Dni Minionych" została rozpoczęta w maju br., od zajęć edukacyjnych dla skazanych prowadzonych przez pracownika naukowego Uniwersytetu Rzeszowskiego, dr Joannę Potaczek. Kolejne działania miały na celu uporządkowanie cmentarza w Woli Michowej i odsłonięcie zachowanych na nim macew. Udało się to na tyle, że przywrócono pamięć o kilkunastu osobach odczytując ich imiona, nazwiska oraz daty urodzin i śmierci. Jedna z "odczytanych" później macew została odnaleziona na polu w Woli Michowej, a następnie przewieziona na tamtejszy, położony dziś wśród drzew cmentarz żydowski. W przedsięwzięcie zaangażowani byli funkcjonariusze Służby Więziennej, osadzeni i miejscowi rolnicy.

Wola Michowa

W dniu 11.07.2018r., na cmentarzu w Woli Michowej uczczono pamięć osób posiadających własne groby, jak i tych zamordowanych w dniu 10 lipca 1942 r., przez Niemców, 150 dzieci, starców i kobiet, którzy spoczywają na terenie cmentarza w zbiorowej mogile. Imiona i nazwiska widniejące na zachowanych macewach wcześniej sfotografowane i przetłumaczone z języka hebrajskiego, zostały następnie wypisane na kamieniach i odczytane przez skazanych. Złożono je w centralnym punkcie cmentarza, gdzie w tym samym miejscu uczestnicy uroczystości usypali symboliczny kopiec z kamieni, na którym ustawiono pamiątkową tabliczkę informującą o miejscu zbiorowej zbrodni. Przywołano też imiona i nazwiska 34 zidentyfikowanych zamordowanych na cmentarzu osób, podkreślając to złożeniem w intencji każdej z nich zapalonego znicza. Nie zabrakło ekumenicznej modlitwy prowadzonej przez ks. Jacka Wajdę, proboszcza parafii pw. św. Piotra i Pawła w Nowym Łupkowie i ks. Krzysztofa Olszewskiego oraz Krzysztofa Społowicza ze Związku Gmin Wyznaniowych Żydowskich w Polsce. Na koniec odegrano utwór "Cisza", który w sposób symboliczny zamknął tę część uroczystości.

Łupków

Kolejna część była realizowana już na terenie Zakładu Karnego w Łupkowie, gdzie wygłoszono kilka prelekcji i wystąpień tematycznych oraz dokonano podsumowania przeprowadzonych dotychczas działań. Poza funkcjonariuszami Służby Więziennej, z Dyrektorem płk. Adamem Zarzycznym na czele, ww. osobami duchownymi oraz skazanymi – uczestnikami projektu, w uroczystości wzięli udział : Pani Małgorzata Majka-Onyszkiewicz - pełnomocnik Wojewody Podkarpackiego ds. mniejszości narodowych i etnicznych, która odczytała list od Wojewody Podkarpackiego, Pani Ewy Leniart, Wójt Gminy Komańcza Stanisław Bielawka, pracownik Urzędu Gminy Komańcza Halina Dąbrowska, koordynator projektu, organizator podkarpackich przedsięwzięć historycznych i upamiętnień dr Joanna Potaczek, Judit Elkin – osoba ocalała z Holokaustu, Wojciech Wesołkin – syn świadka mordy na Żydach w Woli Michowej, Eugeniusz Kinasz – zesłaniec Sybiru, Zbigniew Józef Tobiasiewicz z Centrum Historii Żydów Polskich w Dynowie, Jacek i Joanna Koszczan ze Stowarzyszenia "Sztetl Dukla", Jerzy Dębiec – Dyrektor Muzeum w Nowym Żmigrodzie i Gminnego Ośrodka Kultury w Nowym Żmigrodzie, płk Stanisław Januś – emerytowany funkcjonariusz SW, pasjonat historii i doktorant Uniwersytetu Rzeszowskiego, Adam Basak – Prezes Bieszczadzkiego Forum Europejskiego, Katarzyna Dubiś i Janina Szczurek ze Szkoły Podstawowej w Jaśliskach, a także Adam Lorenc – terapeuta, lider Forum Dialogu oraz wychowawcy i podopieczni z obozu terapeutycznego dla osób specjalnej potrzeby w Jaśliskach. Nie zabrakło też działaczy społecznych i regionalistów z podkarpacia w osobach Stanisława Budzika, Agaty i Włodzimierza Kozierackich, Romana Ślączi i Kazimierza Sobczaka.

Komańcza

Kolejnego dnia zajęcia edukacyjne odbyły się w Komańczy, gdzie w ramach zajęć edukacyjnych pod nazwą: "Współistnienie kultur: rzymskokatolicy, grekokatolicy, prawosławni i wyznawcy judaizmu na ziemi komanieckiej", skazani mieli możliwość zapoznania się z różnorodnością kulturową, etniczną i religijną oraz płynących z niej wartościami. W trakcie tej symbolicznej "podróży edukacyjnej" odwiedzili Klasztor Sióstr Nazaretanek, cerkwie grekokatolicką i prawosławną oraz kuźnię łemkowską. Przewodnikami po tych miejscach byli ks. Andrzej Żuraw, ks. Marek Gocko i dr Joanna Potaczek.

W trakcie przywołanych dwóch lipcowych dni wielokrotnie mówiono o wielokulturowości, pamięci i prawdzie historycznej, a także potrzebie rzetelnej edukacji historycznej. Przywoływano własne, jak w przypadku Judit Elkin, tragiczne doświadczenia życiowe, odwoływano się do tragicznych wydarzeń w historii Polski – chociażby tych mających miejsce na Wołyniu w latach 1942 – 1944 czy w powojennej historii podkarpacia. Kontekstem tych przywołań było w każdym przypadku wskazanie na rolę i wagę porozumienia pomiędzy narodami, społecznościami, rodzinami, a przede wszystkim pomiędzy pojedynczymi ludźmi. W tym zakresie przywoływano chociażby pamięć o Sprawiedliwych Wśród Narodów Świata.

Pamięci dni minionych

Właśnie ta ostatnia z wymienionych – "międzyludzka" – perspektywa jest tą, która leży w szczególnym zainteresowaniu Służby Więziennej. Jedynie bowiem poprzez prowadzenie wielowymiarowych oddziaływań resocjalizacyjnych można zmieniać i modelować postawy osadzonych tak by cechowały je empatia, otwartość, poszanowanie godności innego człowieka oraz prawa każdego do wolności od agresji i przemocy – a przez to wpływać na kształtowanie zintegrowanych zbiorowości ludzkich. Przedsięwzięcie pod nazwą "Wielokulturowa Pamięć Dni Minionych" to jeden ze sposobów do osiągnięcia tego celu, a zarazem jedna z dróg do pozytywnego zaktywizowania skazanych. Jest szansą na zwiększenie zainteresowania skazanych historią jako "nauczycielką życia", a przez to stanowi sposób na skanalizowanie negatywnych emocji, dokonanie przewartościowań oraz zmianę fałszywych przekonań i stereotypów.

Tekst: kpt. Grzegorz Oleniacz

Zdjęcia: st.szer. Marek Fejdasz

